

Screening ouders en hun kinderen met bijbehorend advies over interventies

Deel 1: Screening ouders	Interventiekeuze
Als beide ouders KOPP/KOV-problematiek hebben, loop dan deel 1 voor beide ouders na. Score onderdelen 1 t/m 9: - : afwezigheid + : aanwezigheid ? : onduidelijkheid over aan- of afwezigheid	De niet-KOPP/KOV specifieke interventies zijn niet in deze checklist opgenomen
1. Erkenning van problemen (scoren met -, + of ?) a. Erkent de KOPP-ouder de eigen problemen? b. (H)erkent de andere ouder de problemen?	Bij negatieve scores: - Neem ziekte-inzicht als aandachtspunt op in de gesprekken met ouder en/of partner. - Stimuleer de ouder bij ernstige psychische problemen om gespecialiseerde hulp voor zichzelf te zoeken. Bij positieve scores: - Ga na of de ouder professionele hulp voor zichzelf heeft. Zo niet, leid de ouder dan naar hulp toe.
2. Invloed van problemen van ouders op kinderen (scoren met -, + of ?) a. Weet de KOPP-ouder dat de problemen van invloed kunnen zijn op hun kind? b. Weet de partner van deze invloed? c. Kennen de ouders (of kent de ouder)de mogelijkheden om hun kind te ondersteunen? d. Gebruiken de ouders (of gebruikt de ouder) hulpverlenings- en ondersteuningsmogelijkheden? Zo ja, welke? e. Praten de ouders (of praat de ouder) met hun kind over de problemen?	Bij veel negatieve scores: - Adviseer de ouder(s) hoe die met het kind over KOPP/KOV kan praten. Ouders kunnen hierbij de informatieboekjes of informatiekaarten gebruiken. Deze - zijn te vinden in de webwinkel van het Trimbos-instituut. Zie ook de Handreiking informatieboekjes KOPP/KOV). - Begeleid zo nodig een gesprek tussen ouder(s) en kind. - Geef de ouder(s) psycho-educatie mee (tabel 1), zoals het informatieboekje Een knipoog en een knuffel. - Voor aanstaande en nieuwe ouders is er het informatieboekje Mentaal klaar voor je baby. - Verwijs ouder(s) naar www.KopOpOuders.nl.
3. Gezinsinteracties (scoren met -, + of ?) a. Hoe is de communicatie binnen het gezin? b. Hoe is de relatie tussen de ouders? c. Is de gezinssituatie stabiel? d. Hebben derden toegang tot het gezin? Zo ja, wie zijn deze derden?	Bij negatieve scores: Bij veel a en b: - Geef informatie over de negatieve effecten van moeizame gezinsinteracties op kinderen, of start in samenwerking met ouder(s) en kind met een interventie die gericht is op het gezin.

Deel 1: Screening ouders	Interventiekeuze
	Bij veel c: - Zorg met de ouder(s) voor opvangmogelijkheden voor het kind in (toekomstige) crisissituaties. - Schakel gespecialiseerde gezinsbegeleiding in. Bij veel d: - Stimuleer de ouder(s) met derden over de problemen te praten. - Stimuleer de ouder(s) een sociaal netwerk te onderhouden en/of uit te bouwen, zowel voor zichzelf als voor het kind. Zo nodig kan dit via welzijnswerk/jongerenwerk/buurtwerk.
4. Ouderrol (scoren met -, + of ?) Is er sprake van de volgende kenmerken van 'goed genoeg ouderschap'? a. Emotioneel betrokken zijn b. Liefdevol contact c. Invoelend vermogen hebben d. Geduld hebben e. Structuur geven f. Leidinggeven g. Rekening houden met de mogelijkheden die passen bij de leeftijd van het kind h. Een goed voorbeeld zijn i. Continuïteit in zorg bieden j. Voorspelbaar zijn k. Zelfinzicht hebben l. Openstaan voor hulp m. Met respect spreken over de andere ouder	Bij veel negatieve scores bij vraag 4 (maar voldoende positieve scores bij vraag 5): - Geef ouders informatieboekjes en/of informatiekaarten mee. Deze zijn te vinden in de webwinkel van het Trimbos-instituut. Zie ook de Handreiking informatieboekjes KOPP/KOV voor professionals. - Geef ouder(s) het informatieboekje Een knipoog en een knuffel mee. - Motiveer ouder(s) voor ondersteuning bij de opvoeding. - Bespreek de genoemde onderwerpen van 'goed genoeg ouderschap' (opvoedingstaken).
5. Ouderrol 'andere ouder' (scoren met -, + of ?) Beoordeel de ondersteunende rol: a. Beschikbaar zijn b. Welbevinden vergroten c. Structuur bieden d. Een goed voorbeeld zijn e. Continuïteit in zorg bieden f. (Compenserende) activiteiten bieden	Bij veel negatieve scores bij vraag 4 en 5: - Bied ondersteuning bij de opvoeding aan, of verwijs ernaar. - Ga na of anderen de opvoedingstaken van de ouder(s) overnemen. - Bespreek hoe de ouder(s) het sociaal netwerk/omgevingssteun kunnen inschakelen. - Schakel na signalen, in samenwerking met de ouder(s) en het kind, ondersteunende instanties in, zoals: gespecialiseerde thuisbegeleiding, algemeen maatschappelijk werk en geestelijke gezondheidszorg.

Deel 2: Screening ouders	Interventiekeuze
Vul, als er meerdere kinderen in het gezin zijn, deel 2 voor elk kind apart in, of loop de vragen na.	
6. Algemene indruk van het functioneren en welbevinden van het kind (gezien vanuit de ouder(s) en/of de hulpverlener) a. Zijn er zorgen over het welbevinden van het kind? Zo ja, welke en sinds wanneer? b. Zijn er (ernstige) problemen thuis en/of op school? Zo ja, welke en sinds wanneer?	
7. Zicht van het kind op de problemen van de ouder(s) - + ? a. Heeft het kind de juiste informatie over de problemen van de ouder(s) (afgestemd op de leeftijd)? b. Weet het kind hoe de problemen van de ouder(s) die kunnen beïnvloeden?	Bij veel negatieve scores: - Geef het kind informatie mee (let op: bij kinderen tot ca. 8 jaar graag samen met de ouder(s) lezen en bespreken): Informatieboekjes Sammie en Noah (2-4 jaar), Het weerbericht van mijn ouder (5-8 jaar), Bij ons thuis (9-12 jaar) of Als het waait in huis (vanaf 13 jaar). Informatiekaarten KOPP/KOV van het Trimbos-instituut (8-14 jaar). - Verwijs kinderen naar websites, zoals https://www.koppsupport.nl/.
8. Ondersteuning van het kind door (scoren met -, + of ?): a. Broers en zussen b. Familie c. Vrienden en/of kennissen van de ouder(s) d. Directe omgeving (buren) e. Vrienden/vriendinnen f. Ouders van vrienden/vriendinnen g. Leerkrachten h. Vrijtijdsbesteding (bijv. begeleiders van hobby- of sportclubs, eventueel bijbaantje); i. Hulpverlening j. Voor het kind belangrijke derden (navragen wie dat zijn)	Bij veel negatieve scores: - Stimuleer de ouder(s) om het kind toestemming te geven met anderen over de problemen te praten. - Stimuleer het kind, via de ouders, om sociale contacten te onderhouden met vrienden, familie, etc. - Geef aan het kind mee de informatieboekjes Sammie en Noah (2-4 jaar), Het weerbericht van mijn ouder (5-8 jaar), Bij ons thuis (9-12 jaar) of Als het waait in huis (vanaf 13 jaar) en de informatiekaarten KOPP/KOV van het Trimbos-instituut (8-14 jaar). - Verwijs kinderen naar websites, zoals https://www.koppsupport.nl/. - Schakel in overleg met ouder(s) steunfiguren in. - Stimuleer ouder(s)/kind om deel te nemen aan een hobby-of sportclub of andere vrijetijdsbesteding. - Geef informatie over het deelnemen aan een KOPP/KOV-specifieke interventie. En stimuleer om dit te doen.

Deel 2: Screening ouders	Interventiekeuze
9. Coping vaardigheden van het kind (scoren met -, + of ?): a. Gevoelens kunnen uiten b. Aandacht/hulp/informatie kunnen vragen c. Grenzen kunnen stellen d. Afstand kunnen nemen van de problemen van de ouder e. Kunnen omgaan met negatieve reacties uit de omgeving f. Compenserende activiteiten ondernemen	Bij veel negatieve scores op vraag 9 en 10: - Stimuleer de ouder(s) om deze vaardigheden van het kind te helpen ontwikkelen en geef advies over hoe dat moet. - Bespreek met het kind deze vaardigheden. - Geef informatie over het deelnemen aan een KOPP/KOV-specifieke interventie voor het kind. En stimuleer deelname. Bij vrijwel alle scores negatief en een verontrustende situatie: - Vraag consultatie of advies aan collega's en/of start samenwerking op met de jeugd-ggz.
10. Specifieke reacties van het kind Beoordeel aanwezigheid (-) of afwezigheid (+) van a. Schuldgevoelens b. Schaamtegevoelens c. Een negatief zelfbeeld d. Sterk verantwoordelijkheidsgevoel e. Andere specifieke reacties, namelijk: ... Zie punt 9	
11. Non-specifieke reacties van het kind Beoordeel aanwezigheid (-) of afwezigheid (+) van: a. Slaapproblemen b. Eetproblemen c. Gedragsproblemen d. Angsten e. Depressiviteit f. Gespannenheid g. Concentratieproblemen h. Lichamelijke klachten i. Slechte schoolresultaten j. Bedplassen k. Andere niet-specifieke reacties, namelijk ...	Bij veel positieve scores: - Verdiep je verder in de problemen van het kind met een van de screeningslijsten (als dit nog niet is gedaan). - Schakel in samenwerking met de ouder(s) en het kind de jeugd-ggz in.